

Верховної Ради Української РСР). 1984 року. № 51. Ст. 1122.

3. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 року № 5492-VI. (зі змін. допов. на 01.01.2018 року № 1474-VIII.) *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.

Корнієнко Максим Вікторович,
завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ В ПИТАННЯХ РОЗШУКУ ДІТЕЙ, ЯКІ ЗНИКЛИ БЕЗВІСТІ

На сьогоднішній день проблема розшуку дітей які зникають безвісті є нагальною для нашого суспільства, хоча і статистично рахується, що близько вісімдесят відсотків дітей вдається знайти в перші дні після зникнення, а ті двадцять відсотків які залишились, це не просто статистичні дані, а без перебільшення трагедія для кожної сім'ї.

Деякі питання, що пов'язані з роботою поліції стосовно розшуку дітей, потребують додаткової уваги з боку держави. Так не достатньо приділяється уваги профілактиці правопорушень у дитячому середовищі, протидії домашньому насильству та фактам залишення місця постійного мешкання дітьми і взагалі забезпечення прав та інтересів дітей у повсякденному житті. Також присутні колізії в законодавстві України відносно питань, що стосуються розшуку дітей які зникли безвісті.

Питаннями розшуку дітей які зникли безвісті в нашій державі займається в першу чергу Національна поліція України, а безпосередньо співробітники ювенальної превенції, слідства, патрульної поліції, співробітники карного розшуку та дільничні офіцери поліції.

Співробітники ювенальної превенції під час роботи з дітьми виконують такі завдання як: участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення; вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми; вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб та інше [2].

Тому організація заходів, щодо встановлення місцезнаходження дитини, яка

безвісти зникла, прописана чітко в інструкції якою керуються в своїй роботі працівники ювенальної превенції.

По-перше співробітнику ювенальної превенції потрібно приймати участь у проведенні першочергових заходів у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами поліції щодо встановлення місцезнаходження безвісти зниклої дитини; збирати данні про дитину та їх аналіз з метою встановлення причини самовільного залишення дитиною сім'ї, навчально-виховного закладу, спеціальної установи для дітей; інформування громадськості та засобів масової інформації про зникнення дитини безвісти; у разі відкриття кримінального провадження за фактом безвісного зникнення дитини, ужиття заходів у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами поліції з метою отримання даних щодо її можливого місцезнаходження.

По-друге поліцейський підрозділ ювенальної превенції у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами поліції після отримання повідомлення про дитину, яка безвісти зникла, бере участь у проведенні першочергових заходів, щодо встановлення її місцезнаходження, які передбачають: встановлення часу, місця, обставин зникнення дитини, індивідуальних особливостей дитини, її уподобань, фізичного та психічного стану на момент зникнення; опитування батьків, законних представників, сусідів або інших осіб, що можуть висвітлити обставини зникнення; отримання фото дитини, інформації щодо особливих прикмет зовнішності, одягу та речей, які були в дитини на час зникнення; складання опису зовнішніх ознак, особливих прикмет, речей та одягу з метою розроблення орієнтування; з'ясування взаємовідносин, що склалися у дитини в сім'ї, навчально-виховному закладі чи спеціальній установі для дітей; складання схеми родинних, шкільних і позашкільних зв'язків, а також встановлення контактів зниклої дитини в соціальних мережах; встановлення наявності мобільного телефону, його ІМЕІ та номера абонента; вжиття заходів щодо встановлення можливих місць перебування дитини з урахуванням рельєфу місцевості в районі зникнення, а також гідрометеорологічних умов у день зникнення; відпрацювання місцевості, де зникла дитина.

По-третє під час встановлення місцезнаходження дитини, яка перебувала в розшуку як безвісти зникла, співробітники ювенальної превенції у взаємодії з іншими уповноваженими органами та підрозділами НПУ вживають заходів щодо передання дитини батькам, іншим законним представникам, в разі їх відсутності – представникові органу опіки і піклування або доставляє до закладів соціального захисту дітей, про що інформує ініціатора розшуку.

По-четверте поліцейські з метою усунення причин та умов, які сприяють зникненню дітей, може вносити відповідні подання до органу освіти і науки та служби у справах дітей [2].

Протягом 24 годин після подання заяви, повідомлення про зникнення безвісти дитини, якщо за цей час не було встановлено її місцезнаходження, здійснюється обов'язкове внесення матеріалу до ЄРДР відомостей про вказане кримінальне правопорушення і його попередню кваліфікацію як умисне вбивство та вживаються передбачені КПК України заходи для всебічного,

повного і неупередженого дослідження обставин кримінального провадження [1].

Деякі науковці розглядають питання відносно того, що причини та умови, які спонукають дітей до втечі, це: небажання працювати чи навчатися; романтика подорожей; сімейні сварки; жорстоке поводження батьків або осіб, які їх замінюють; конфлікти з ровесниками; схильність до аморального способу життя, бродяжництва та жебракування; вплив дорослих осіб щодо розбещення неповнолітніх [3] взагалі кожен факт зникнення дитини є індивідуальним і повинен розглядатися окремо з вивченням всіх відомих обставин та встановленню в ході кримінального провадження не відомих обставин.

Нерідко заявник нічого не може повідомити про обставини зникнення дитини. У такому випадку проводиться опитування осіб, які знаходяться в тому місці вокзалу, пристані, носії, працівники ларьків, кіосків тощо – хтось з них міг звернути увагу на розшукуваного і може повідомити, куди і з ким він пішов. Доцільно, також по гучномовцю звернутися про допомогу до громадян, що знаходяться в приміщенні вокзалу, а також безпосередньо до самого розшукуваного. Останньому повідомляється, що його розшукують і чекають, при цьому вказується визначене місце, куди йому необхідно підійти [3].

Розшукові заходи здійснюються до отримання позитивних результатів. Розшук безвісно відсутніх дітей нерідко виливається в розкриття тяжких і латентних злочинів. Своєчасне виявлення викраденої дитини може запобігти згвалтуванню її, яке замислив злочинець, з наступним вбивством.

Якщо так трапляється, що у зникає дитина, потрібно діяти негайно – відразу звернутися з заявою і фотографією зниклої дитини в місцевий відділ поліції. Один із найпоширеніших стереотипів в тому, що звертатись в поліцію можна лише на третій день після зникнення дитини. Більшість дітей знаходять протягом дня, якщо поліція оперативно відреагує на факт зникнення. Багато батьків, як тільки розуміють, що дитина зникла, впадають в паніку і стараються самостійно її шукати. Зателефонувавши всім знайомим, друзям і родичам. У поліції застерігають від самостійних пошуків, як правило, вони, закінчуються безрезультатно. Якщо тільки дитина, не забула нагадати батькам, що йде до бабусі, чи до друга.

Одна із головних прогалин в законодавстві стосовно розшуку дітей є те що потрібно наділити повноваженнями проведення оперативно-розшукової діяльності підрозділи ювенальної превенції Національної поліції відносно осіб які вчиняють насильницьких злочини щодо дітей. У зв'язку з цим необхідно абзац другий частини першої статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» викласти в новій редакції: «Національної поліції – підрозділами кримінальної та спеціальної поліції, а також поліції ювенальної превенції».

Обов'язково потрібно відмітити на активну участь громадськості та приватних і державних підприємств, установ, організацій у соціальній ініціативі по пошуку безвісті зниклих неповнолітніх. Потрібно пам'ятати, що чужих дітей не буває, це є лозунг кожного правового і демократичного суспільства і тому чим більше державних і не державних підприємств та громадських організацій

приєднуються до ініціативи по пошуку дітей, тим більше продуктивним буде результат.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Відомості Верховної Ради України. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>

2. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. Відомості Верховної Ради України. 2018. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32138.html

3. Методичні рекомендації «Методичні рекомендації з організації розшуку неповнолітніх» МВС України ДКМСД від 04.09.2006.

*Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

РЕФОРМА ВИЩОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ, ПРИЧИНИ ТА ВИКЛИКИ

Слово «реформа» в багатьох європейських країнах чи не щодня лунає з екранів телевізорів й обговорюється на шпальтах різноманітних видань. В Україні не може бути по-іншому, адже системне реформування нашої держави – це одна із найнагальніших потреб сьогодення. На перший погляд реформа в юридичній освіті та науці – це лише одна із сфер реформування зі своїми чіткими межами. Однак саме ця реформа стосується не лише суто науково-теоретичної царини, а й має досить широкий вплив на різні сфери суспільного життя, оскільки випускники юридичних закладів вищої освіти (далі – ЗВО) стають суддями, прокурорами, адвокатами, нотаріусами та представниками інших юридичних професій. Відтак йдеться про тих, хто управляє державою та суспільством і формує його майбутнє. Власне, всі вони забезпечують функціонування української правової держави. Відповідальність перед суспільством несуть і ЗВО, і правознавство як суспільна наука. Як свідчить історичний досвід європейських країн, побудова стабільних правових держав розпочиналася з реформування тих, хто найбільшою мірою залучені до цього процесу, – з юристів. Саме тому ідея реформи юридичної освіти в Україні